

Konspekt lekcji: „Czarny Lewiatan” – analizujemy scenariusz przedstawienia baśni z naszego regionu.

Czas realizacji: 2 godz. lekcyjne.

Autor scenariusza według baśni z regionu i pomysłu lekcji: Iwona Poźniak

Narrator: Nazywano go Czarnym Lewiatanem. Kim był w istocie, człowiekiem czy upiorną zjawą Bałtyku – nikt tego nie wiedział. Jego czarny, wysmukły okręt zjawiał się wszędzie niepostrzeżenie, doskakiwał błyskawicznie do swej ofiary i po chwili zostawiał ją w takim stanie, w jakim pająk porzuca wyssaną muchę

Pustoszało coraz bardziej morze, coraz rzadziej mewy spotykały żagle. Zdawało się, że Lewiatan jest wszędzie. Ludzie zaczęli wierzyć, że tylko modłami i czarami można go pokonać.

Rybak I Widziałeś go kiedyś? Powiedz, widziałeś?

Rybak II Nie! Nie! Cicho! Daj spokój, nie budź zła. Gdybym go widział pewnie bym teraz z tobą nie gadał.

Eryk Hej, dobrzy ludzie! Jaki głupiec wymyślił Czarnego Lewiatana? Pływam po morzach i oceanach dniem i nocą, a moje żagle – widoczne, a Lewiatan mnie jakoś nie zauważył. Jak myślicie, może oślepl?

Rybak I Nie igraj, bo się doigrasz!

Eryk Ja?! Doigram się! Ja, syn Wiatru? Widzę, że mnie jeszcze nie znacie. Nawet, gdyby Czarny Lewiatan istniał, mam na niego sposoby. W jednej chwili, jeśli tego zechcę, na popiół i dym mogę go zmienić!

Rybak II Ho, ho! Nie chwal się tak!

Eryk Właśnie, że będę się chwalić. Mam na swojej łodzi armatę, co miota kule ogniste na setki metrów!

Rybak II Lewiatan jest duchem, przeciwko któremu wszystkie siły ziemskie są bezradne. Nic mu nie zrobią twoje kule ogniste!

Eryk Zapewniam was, że jeśli Lewiatan istnieje – ja go pokonam! A teraz przystąpmy do interesu: dajcie mi dziesięć garści bursztynów i jedno futro!

Rybak I Mowy nie ma – za drogo. Daję sześć. garści i basta!

Eryk Co wy?! Ludzie?! Gdyby tu był Włścibor dałby mi dwanaście! Ostatecznie dziewięć!

Rybak II No dobrze, niech i tak będzie.

Eryk Cha! Cha! Głupi rybacy – dali się oszukać, te skóry warte były nie więcej niż pięć garści bursztynów.

Narrator: Skoro świt Eryk podniósł żagle, komory jego statku pełne były drogocennego kruszcu bursztynowego, który zdobył nieuczciwie jednym płacąc za mało, a drugim wcale nie płacąc. Zadowolony z siebie spostrzegł starą kobietę, która chciała wejść na pokład.

Eryk A ty tu czego?

Baba Weź mnie ze sobą dostojny panie! Jechać muszę tam, gdzie i ty jedziesz. Weź mnie, mój panie.

Eryk Odejdź, babo!

Baba Weź mnie, panie!

Eryk Precz, starucho – odpływamy!

Narrator: I Eryk odpłynął. Gdy żagle jego statku zniknęły za horyzontem na nabrzeżu zebrali się rybacy i pomstowali na nieuczciwego i chciwego Eryka. Starucha jednak ich zapewniała:

Baba Wróci, na pewno wróci i to prędko! He, he, he...

Rybak III Patrzcie! Co tam płynie – belka? Czy człowiek?

Rybak II Człowiek! Człowiek! Może jeszcze żyje.

Rybak I Prędko! Ratujmy go!

Rybak III To Eryk! Na brzeg go!

Eryk Czarny Lewiatan! I nie duch... Korsarz! Straszliwy, chciwy korsarz!

Godzislaw Skoro Czarny Lewiatan jest korsarzem, zwołajmy radę wojenną. Należy go zniszczyć!

Rybak I Słusznie! Ruszajmy. (wszyscy razem): Ruszajmy.

Starucha Weź mnie ze sobą, dostojny.

Godzislaw Tam chcę jechać, gdzie ty. Tylko tobołek mam z sobą. Weź mnie a zobaczysz, że się przydam, nie pożałujesz...

Godzislaw Na bój płyniemy kobieto. Chcesz, to płyn, ale pamiętaj – zginąć możesz!

Narrator: Ruszyli. Nie upłynęli daleko, tuż przed zachodem słońca jak czarna chmura zwała się na nich Czarny Lewiatan i rozgromił statek dzielnych rybaków. Zabierając resztki łupu ze zrabowanego statku Lewiatan zauważył wtuloną w kąć kobiecinę.

Lewiatan: A ty, co? Dawaj tobołek!

Starucha; Nie zabieraj mi go panie! Mam w nim tylko kilka czarnych sucharów.

Lewiatan: Dawaj! Nie gadaj i precz mi z oczu, starucho! (Lewiatan zagląda do worka, zaczyna się potwornie dusić, szamocze się i miota, worek oplata mu się wokół szyi – dusi się i pada na ziemię.

Starucha: (śmiejąc się szyderczo): Cha! Cha! Cha! Cha! Zadusił się i skonał. Własna pycha i chciwość go zadusiła. Cha! Cha! Cha! (do publiczności)

A wiecie co było w moim tobołku? Były w nim wszystkie żale i krzywdy, jakich dopuścił się Lewiatan! Udławił się własną chciwością i zachłannością! A Cha! Cha! Cha! (znika)

Wypełnij test i wykonaj polecenia.

1. Powyższy tekst jest:
  - a) wierszem
  - b) monologiem
  - c) dialogiem
  - d) inny
2. Dialog to:
  - a) wypowiedź jednego bohatera
  - b) rozmowa
  - c) wypowiedź narratora
  - d) wypowiedź głównego bohatera
3. Monolog to:
  - a) wypowiedź jednej postaci
  - b) rozmowa dwóch osób
  - c) rozmowa trzech osób
  - d) wskazówki reżysera
4. Tekst jest podzielony na role aby:
  - a) można go było łatwiej przeczytać
  - b) można go było wystawić na scenie
  - c) łatwiej było wyodrębnić w nim bohaterów
  - d) aby łatwiej można było nauczyć się go na pamięć
5. Tekst poboczny, czyli wskazówki reżysera zapisane w nawiasach to:

a) metafory	b) narracja
c) didaskalia	d) dialog

6. Okręt Czarnego Lewiatana był:
- a) czarny i wysmukły
  - b) czarny i groźny
  - c) wysmukły i przerażający
  - d) nieuchwytny i wysmukły
7. Ludzie wierzyli, że Lewiatana można pokonać:
- a) modłami i łzami
  - b) czarami i zaklęciami
  - c) modłami i czarami
  - d) zaklęciami i zbrojnie
8. W istnienie Lewiatana wątpił:
- a) Rybak I
  - b) Rybak II
  - c) Eryk
  - d) Narrator
9. Armaty statku Eryka nie mogły zaszkodzić Lewiatanowi ponieważ:
- a) Lewiatan miał lepsze działa na swoim statku
  - b) Lewiatan był duchem
  - c) Lewiatan nie zbliżał się do obcych okrętów
  - d) Lewiatan miał mały okręt i trudno było go trafić
10. Za jedno futro Eryk zażądał:
- a) sakiewki złota i garści bursztynów
  - b) dziesięciu dukatów i trzy garści bursztynów
  - c) dziesięć garści bursztynów i złota
  - d) dziesięć garści bursztynów
11. Ile naprawdę warte były skóry sprzedawane przez Eryka?
(Odpowiedz całym zdaniem):

.....
.....
.....

12. Pod czyją wodzą rybacy wypłynęli pokonać Lewiatana?
- a) Eryka
  - b) Staruchy
  - c) Godzysława
  - d) Najstarszego z rybaków
13. Rozbiwszy statek dzielnych rybaków Czarny Lewiatan:
- a) zabrał łupy ze statku
  - b) wziął do niewoli rybaków
  - c) podzielił się łupem ze staruchą
  - d) zniknął bez śladu jak duch
14. Lewiatan odebrał kobiecień tobolek ponieważ:
- a) był ciekawy, co jest w środku
  - b) był głodny i chciał zjeść suchary
  - c) chciał do niego włożyć zrabowane skarby
  - d) był bardzo chciwy
15. Lewiatan zadusił się:
- a) workiem zabranym kobiecie
  - b) własną zachłannością, chciwością i pychą
  - c) nieuczciwością i zazdrością
  - d) okrucieństwem i zawiścią
16. W worku staruchy naprawdę znajdowały się:
- a) czarne suchary
  - b) krzywdy wyrządzone przez Lewiatana rybakom
  - c) pycha i chciwość Lewiatana
  - d) drobiazgi należące do staruchy

Zadania otwarte

Ułóż treść zaproszenia na przedstawienie teatralne pt. „Czarny Lewiatan”. Kieruj się wskazówkami z poradnika.

Poradnik redakcyjny

Ni zapomnij podać danych:

Kto i kogo zaprasza?

Kiedy i gdzie?

Jaki jest cel zaproszenia?

Pisz całymi zdaniami!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

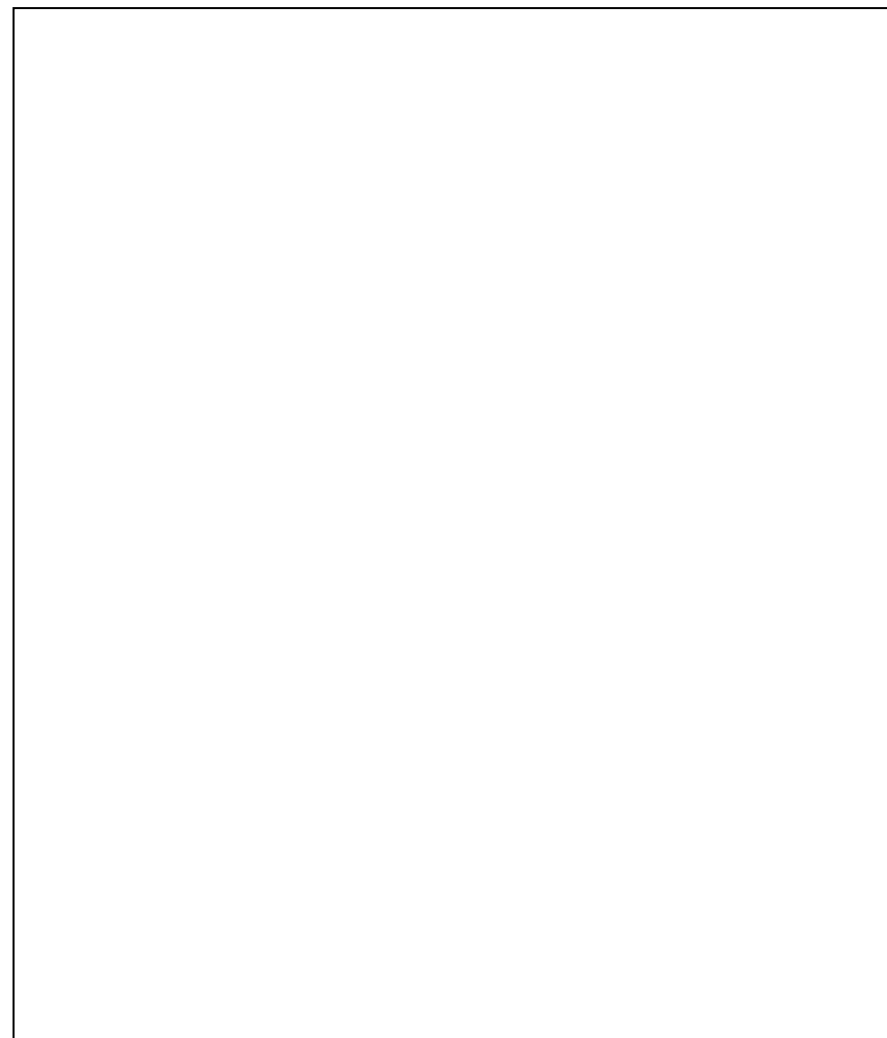
.....

.....

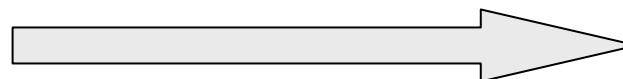
Sporządź projekt plakatu reklamującego przedstawienie „Czarny Lewiatan”.

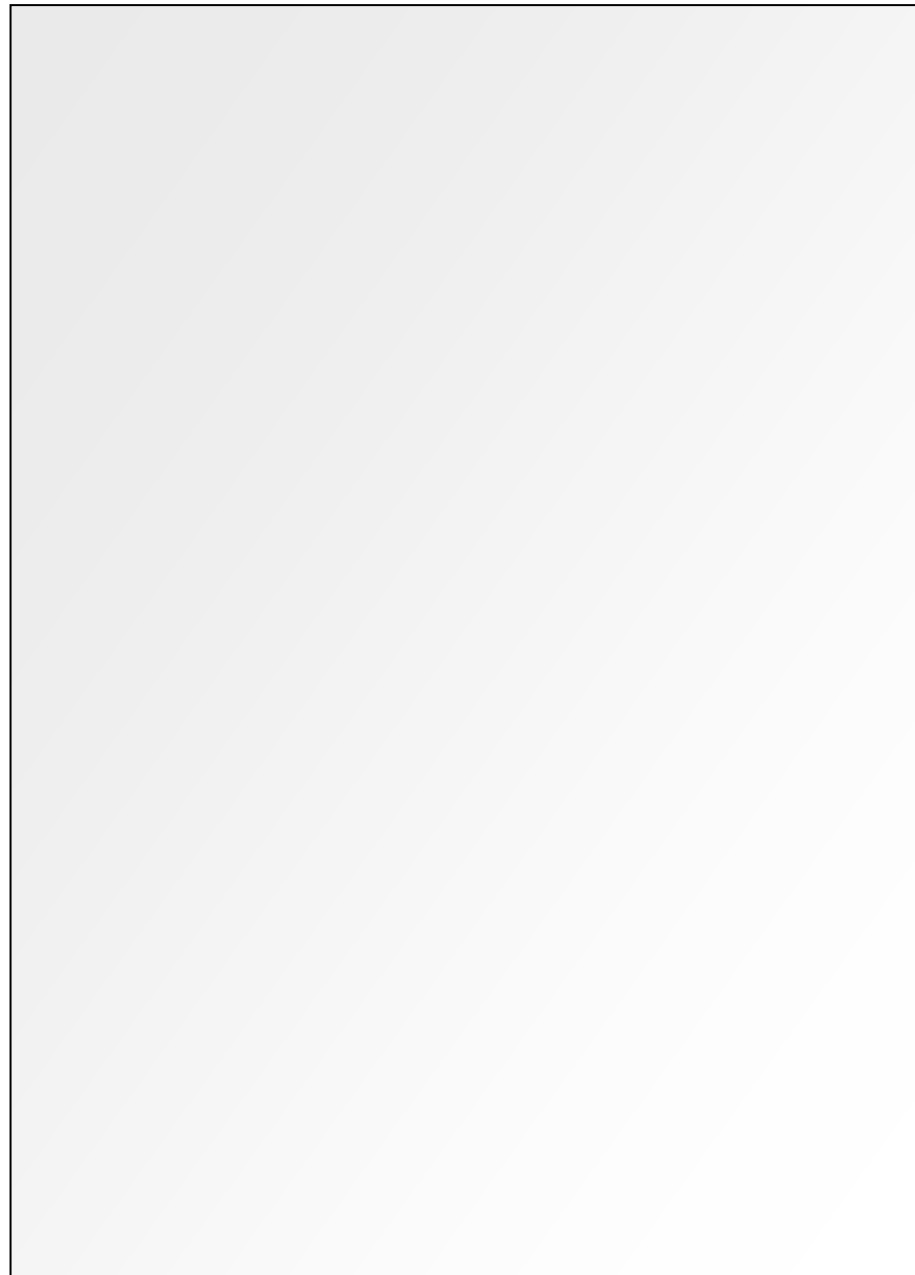
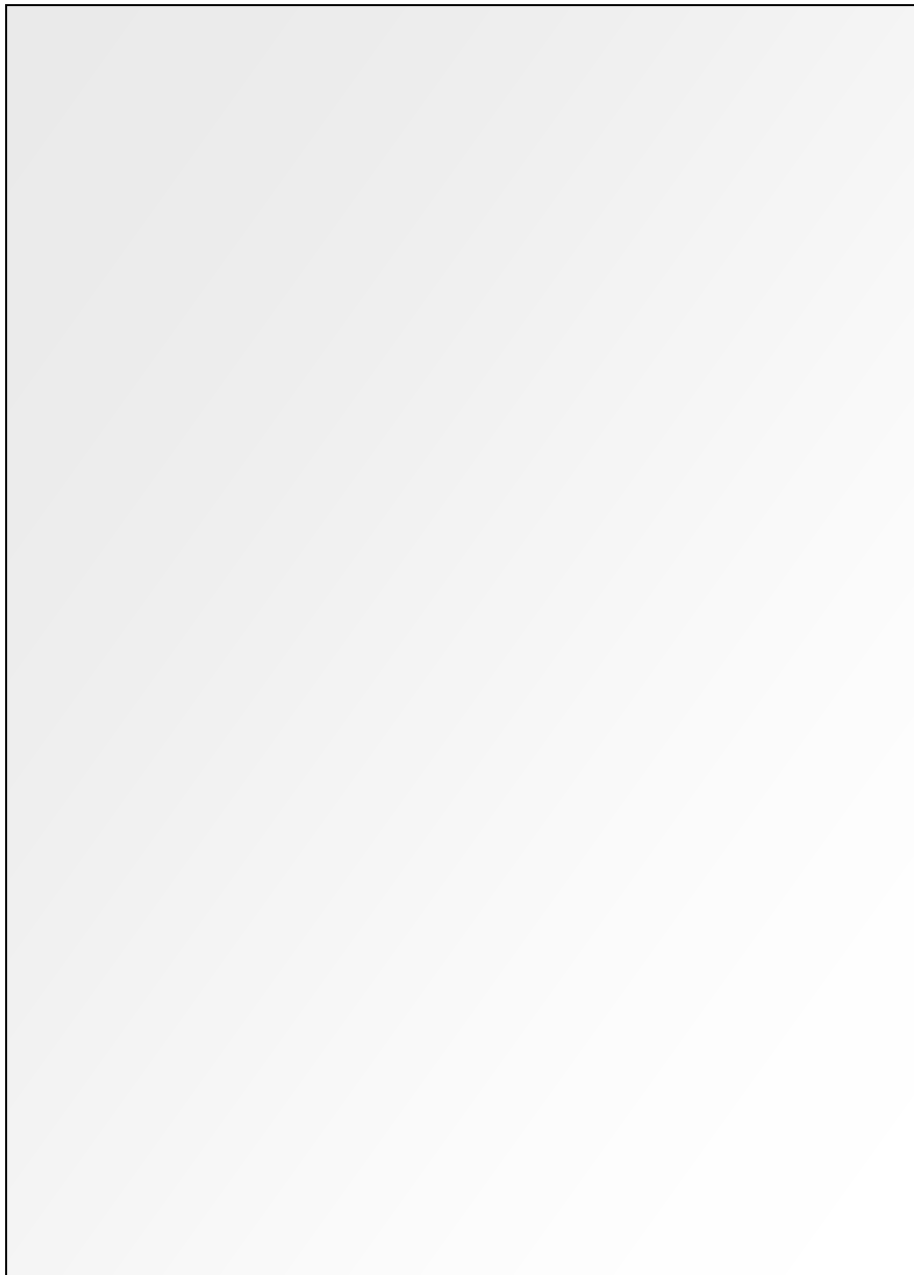
Wskazówki:

1. Wypisz nazwiska aktorów, którym przydzielisz role (mogą to być nazwiska twoich kolegów z klasy).
2. Wyróżnij tytuł sztuki.
3. Podaj skąd pochodzi pomysł sztuki.
4. Kto będzie sztukę przedstawiał (wymyśl nazwę zespołu teatralnego)?
5. Użyj wyrazów, zwrotów i wyrażeń: w roli głównej, na podstawie, aktor, wspaniały, wybitny, początkujący, premiera, przedstawienie, spektakl, zapraszać, polecać.
6. Narysuj ilustrację.

Zaprojektuj strój dla Lewiatana i staruchy – narysuj projekty kostiumów.

Iwona Po niak

konsultant ds. pedagogicznych i wspierania nauczycieli j. zyka polskiego
w ODN w Słupsku